

Bruxelles, 14. ožujka 2025.
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	6515/25
Predmet:	Okolišna dimenzija Plana za čistu industriju – razmjena mišljenja

1. Kako bi usmjerilo razmjenu mišljenja o navedenoj temi na sastanku Vijeća (okoliš) 27. ožujka 2025., predsjedništvo je pripremilo priloženu napomenu i pitanja za ministre i ministrice.
2. Odbor stalnih predstavnika poziva se da napomenu i pitanja predsjedništva primi na znanje i proslijedi Vijeću radi razmjene mišljenja.

Okolišna dimenzija Plana za čistu industriju

– razmjena mišljenja –

Uvod

Europsko vijeće u svojim je zaključcima iz travnja 2024.¹ pozvalo na novi dogovor o europskoj konkurentnosti. Taj je poziv ponovljen u Izjavi iz Budimpešte o novom dogovoru o europskoj konkurentnosti, koju su čelnici i čelnice EU-a donijeli u studenome 2024. U skladu s političkim smjernicama za razdoblje 2024. – 2029. i na temelju zaključaka izvješća Enrica Lette i Marija Draghija Europska komisija 29. siječnja 2025. objavila je komunikaciju naslovljenu „Kompas konkurentnosti za EU”². U toj se komunikaciji opisuje niz inicijativa usmjerenih na smanjenje inovacijskog jaza, izradu zajedničkog plana za dekarbonizaciju i konkurentnost, smanjenje prekomjernih ovisnosti i povećanje energetske neovisnosti i gospodarske sigurnosti.

Komunikacija naslovljena „Plan za čistu industriju: zajednički plan za konkurentnost i dekarbonizaciju”³, koju je Komisija objavila 26. veljače 2025., jedna je od vodećih inicijativa navedenih u Kompasu konkurentnosti. U Planu za čistu industriju nastoji se pozicionirati EU kao konkurentno i privlačno središte za proizvodnju promicanjem čistih tehnologija i kružnih poslovnih modela.

Zajednički plan za konkurentnost i dekarbonizaciju

U doba sve većih geopolitičkih napetosti, sporog gospodarskog rasta i tehnološkog natjecanja EU hitno treba svojoj industriji predstaviti čvrst poslovni model za ulaganja u dekarbonizaciju i odgovoriti na izazove sektora čiste tehnologije i energetske intenzivnih industrija. Cilj EU-a da do 2050. postane klimatski neutralno gospodarstvo mora biti popraćen predvidljivim okvirom za industrije kojim se osigurava njihova konkurentnost i jača gospodarska otpornost.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

U Planu za čistu industriju navode se djelovanja s pomoću kojih bi se omogućilo da dekarbonizacija postane pokretač rasta europskih industrija tako da se osigura njezina čvrsta integracija u industrijske, tržišne, gospodarske i trgovinske politike. S ciljem izgradnje poslovnog modela utvrđeno je sljedećih šest pokretača: priuštiva energija, vodeća tržišta, financiranje, kružnost i pristup materijalima, globalna tržišta i međunarodna partnerstva te vještine.

Kad je riječ o pristupu **priuštivoj energiji** i nadovezujući se na Akcijski plan za priuštivu energiju⁴, u Planu za čistu industriju naglašava se ujedno važnost uvođenja energije iz obnovljivih izvora, promicanja ugovora o kupnji energije i ugovora za kompenzaciju razlike te kontinuirane usmjerenosti na izdavanje dozvola, među ostalim u industriji.

Kako bi se stvorila **snažna vodeća tržišta** za europske čiste tehnologije i dekarbonizirane proizvode, potrebne su konkretne mjere i u pogledu ponude i u pogledu potražnje. Industrijsko upravljanje ugljikom može pomoći u dekarbonizaciji proizvodnih procesa u industrijskim sektorima koji su važni za europsko gospodarstvo, čime se dopunjuju drugi naponi koji se ulažu u postizanje dekarbonizacije. EU je već uspostavio nekoliko politika kojima se podupire hvatanje CO₂, među ostalim u okviru Direktive o ETS-u⁵ i Direktive o CCS-u⁶. Osim toga, kako bi se ubrzali projekti hvatanja i skladištenja ugljika, u Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija⁷ utvrđen je cilj na razini EU-a da se do 2030. postigne godišnji kapacitet skladištenja CO₂ od 50 milijuna tona. Nadalje, očekuje se da će se Uredbom o CRCF-u⁸ potaknuti ulaganja u inovativne tehnologije za uklanjanje ugljika tako što će se uspostaviti EU-ovi kriteriji kvalitete i utvrditi postupci praćenja i izvješćivanja. Međutim, EU će morati znatno pojačati napore kako bi iskoristio puni potencijal industrijskih tehnologija za uklanjanje ugljika.

⁴ 6601/25.

⁵ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

⁶ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

⁷ Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L, 2024/1735, 28.6.2024.).

⁸ Uredba (EU) 2024/3012 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2024. o uspostavi okvira Unije za certifikaciju trajnog uklanjanja ugljika, gospodarenja ugljikom i skladištenja ugljika u proizvodima (SL L, 2024/3012, 6.12.2024.).

Očekuje se da će se provedbom strategije za industrijsko upravljanje ugljikom⁹ olakšati razvoj **tržišta za uhvaćeni ugljik i trajno uklanjanje ugljika** te poduprijeti upotreba uhvaćenog ugljika u širem rasponu proizvoda. U predstojećem aktu o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije predložit će se dobrovoljna oznaka intenziteta ugljika za industrijske proizvode, počevši s čelikom. Uz reviziju okvira za javnu nabavu u njemu će se predložiti i posebni kriteriji usmjereni na povećanje tržišne potražnje za dekarboniziranim proizvodima davanjem prednosti europskim proizvodima. Komisija će ujedno započeti s radom na pojednostavnjenju i usklađivanju **metodologija za obračun ugljika** kako bi poduprla razvoj čistih proizvoda.

Za čistu tranziciju potrebna su **znatna ulaganja**, a uz financiranje iz javnih izvora bit će ključno mobilizirati privatni kapital. Komisija će predložiti osnivanje banke za dekarbonizaciju industrije s ciljem mobilizacije 100 milijardi EUR na temelju financiranja postojećim sredstvima iz Inovacijskog fonda i dodatnim prihodima iz dijelova sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a), kao i iskorištavanjem sredstava iz programa InvestEU i dobrovoljnih sredstava država članica. Temeljit će se na konkurentnom odabiru, među ostalim putem ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik, te će istodobno osiguravati pravednu raspodjelu potpore među državama članicama.

Učinkovit mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) ključan je za **zaštitu industrija EU-a obuhvaćenih ETS-om EU-a** od nepoštenog tržišnog natjecanja i za osiguravanje **jednakih uvjeta na globalnoj razini** uz istodobno **poticanje određivanja cijena ugljika na globalnoj razini**. Nakon Prijedloga uredbe o pojednostavnjenju i jačanju mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama¹⁰ kasnije tijekom 2025. provest će se sveobuhvatno preispitivanje funkcioniranja CBAM-a, pri čemu će se procijeniti treba li ga proširiti na dodatne sektore i proizvode na kraju proizvodnog lanca te razmotriti pitanje istjecanja ugljika u izvezenoj robi.

Cilj Plana za čistu industriju u pogledu postizanja dekarbonizacije uz istodobno jačanje konkurentnosti zahtijeva osiguravanje **regulatorne predvidljivosti za industrije**. Stoga EU mora osigurati da instrumenti, pravila i financiranje u području okoliša budu dobro osmišljeni i revidirani na način koji je predvidljiv za europske industrije kako bi se zaštitila ulaganja i omogućilo dugoročno poslovno planiranje.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Kružnost u središtu dekarbonizacije

Osim što se donose koristi za okoliš i podupire dekarbonizacija, **prelaskom na kružno gospodarstvo** može se ujedno **smanjiti ovisnost EU-a** o vanjskim dobavljačima sirovina te poboljšati priuštivost i dostupnost osnovnih materijala. Sektor recikliranja i ponovne proizvodnje u Europi brzo raste. Procjenjuje se da će kružni potencijal europskog tržišta ponovne proizvodnje porasti s trenutačne vrijednosti od 31 milijarde EUR u 2022. na 100 milijardi EUR do 2030., čime će se otvoriti 500 000 novih radnih mjesta.

Nedavno je uspostavljen širok regulatorni okvir kako bi se potaknula kružnost i olakšalo gospodarenje otpadom kao resursom u Europi. Uredbom o ekološkom dizajnu za održive proizvode¹¹ nastoje se poboljšati kružnost, energetska učinkovitost, mogućnost recikliranja i trajnost proizvoda koji se stavljaju na tržište EU-a utvrđivanjem zahtjeva za ekološki dizajn, potencijalno za gotovo sve fizičke proizvode. Osim toga, u nedavnom zakonodavstvu koje se odnosi na određene proizvode, uključujući Uredbu o baterijama¹² i Uredbu o ambalaži i ambalažnom otpadu¹³, utvrđeni su obvezni ciljevi u pogledu recikliranog sadržaja za različite materijale te se istodobno osigurava da se proizvodi stavljeni na tržište EU-a mogu u velikoj mjeri reciklirati. Naposljetku, Akt o kritičnim sirovinama¹⁴ sadržava mjere za poboljšanje prikupljanja i recikliranja otpada bogatog kritičnim sirovinama. To je dopunjeno nedavnom revizijom Uredbe o pošiljkama otpada¹⁵, čiji je cilj znatno olakšati prijevoz otpada namijenjenog recikliranju unutar EU-a uz istodobno ograničavanje izvoza otpada u zemlje koje nisu dio OECD-a kako bi se spriječio gubitak vrijednih sekundarnih materijala.

-
- ¹¹ Uredba (EU) 2024/1781 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn održivih proizvoda, izmjeni Direktive (EU) 2020/1828 i Uredbe (EU) 2023/1542 te stavljanju izvan snage Direktive 2009/125/EZ.
- ¹² Uredba (EU) 2023/1542 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2023. o baterijama i otpadnim baterijama, izmjeni Direktive 2008/98/EZ i Uredbe (EU) 2019/1020 te stavljanju izvan snage Direktive 2006/66/EZ.
- ¹³ Uredba (EU) 2025/40 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 2024. o ambalaži i ambalažnom otpadu, izmjeni Uredbe (EU) 2019/1020 i Direktive (EU) 2019/904 te stavljanju izvan snage Direktive 94/62/EZ.
- ¹⁴ Uredba (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020.
- ¹⁵ Uredba (EU) 2024/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o pošiljkama otpada, izmjeni uredbi (EU) br. 1257/2013 i (EU) 2020/1056 te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1013/2006.

Međutim, prelazak na kružno gospodarstvo i dalje otežavaju **uska grla na tržištima kružnih proizvoda i materijala**. Stoga je potrebno poticati tržište jačanjem ponude kvalitetnih reciklata i potražnje za sekundarnim sirovinama. Komisija u Planu za čistu industriju predlaže da se to pitanje riješi kombinacijom zakonodavnih mjera, odnosno donošenjem akta o kružnom gospodarstvu, i drugih inicijativa kao što su uspostava centra za kritične sirovine i transregionalnih centara za kružnost.

Pitanja za ministre i ministrice:

- Smatrate li da se djelovanjima predloženima u Planu za čistu industriju mogu u dovoljnoj mjeri poduprijeti industrije EU-a kako bi ostale konkurentne i prešle na nultu neto stopu emisija ugljika? Smatrate li da su potrebna dodatna djelovanja?
- Prema vašem mišljenju, kako Inovacijski fond i predviđene banke za dekarbonizaciju industrije mogu doprinijeti tim ciljevima?
- Koji su izazovi i prepreke i dalje prisutni na putu prema kružnom europskom gospodarstvu? Postoje li nedostaci u zakonodavstvu koje bi trebalo ukloniti kako bi se povećala ponovna upotreba, ponovna proizvodnja i recikliranje te kako bi se stvorilo uspješno tržište sekundarnih proizvoda i materijala?
